

Extras din „Dobrogea Jună” — Constanța

28 Iulie 1938

«Gânduri dela Mare»—Constanța

Recentul număr (anul II, No. 5—6, Maiu-Iunie 1938) din revista *Gânduri dela Mare*, ce apare în urbea noastră sub conducerea d-lui Titus Cergău ne aduce un material atrăgător cece ne înlesnește să așternem aceste rânduri. Din acest ultim număr desprindem colaborările prețioase ale d-lor Ioan Micu, prof. Someșanu, D. Stoicescu, Titus Cergău, contribuții de valoare pe rărâmul cultural. Versuri semnează d-nii Titus Cergău, Ioan Micu și C. Buzescu. Revista redactată de d. Cergău, prin caracterul ce-i imprimă conducătorul ei este o publicație de cultură generală. Prin caracterul articolelor, *Gânduri dela Mare* pare a fi o soră mai mică a *Analelor Dobrogei*, condusă de d-l prof. C. Brătescu. Ce bine ar fi dacă d. Cergău ar reuși să facă din revista sa o adevărată solie de cultură și literatură dobrogeană, cece ar fi salutar din toate punctele de vedere. Pentru moment să ne mulțumim și cu atâta, întrucât, paremi-se *Gânduri dela Mare* este unica revistă de cultură generală ce apare în metropola Dobrogei.

Extras din „România dela Mare”

No. 250 din 25 | XI | 1938

«Gânduri dela Mare» revistă culturală, condusă de Titus Cergău. Anul II Nr. 7—8, Constanța.

Număr dublu închinat realipirii Sudului Dobrogei, Cadrlaterul 1913—1938. Din bogata și interesanta materie remarcăm admirabilul studiu «Pontul Euxin» datorit tânărului arheolog, dobrogean de origină, d. Radu Vulpe. În șase pagini de text ni se evocă viața istorică a Dobrogei din vremurile legendare până azi. Sunt pagini de sinteză concentrată, masivă, în cari se desfășoară ca pe un ecran. popoare și evenimente epocale.

O pagină de o deosebită savoare iscălește d. D. Stoicescu: «Omul fără moarte», legenda mormântului dela Teké.—Poezii semnează d-nii Gr. Sălceanu și Mihail I. Pricopie.

Redacția și Administrația str. I. Lahovari 105, C-ța
Abonamentul 100 lei. Pentru autorități 200 lei

Domniei-Sale

D-lui _____ str. _____

Com. _____

Jud. Constanța

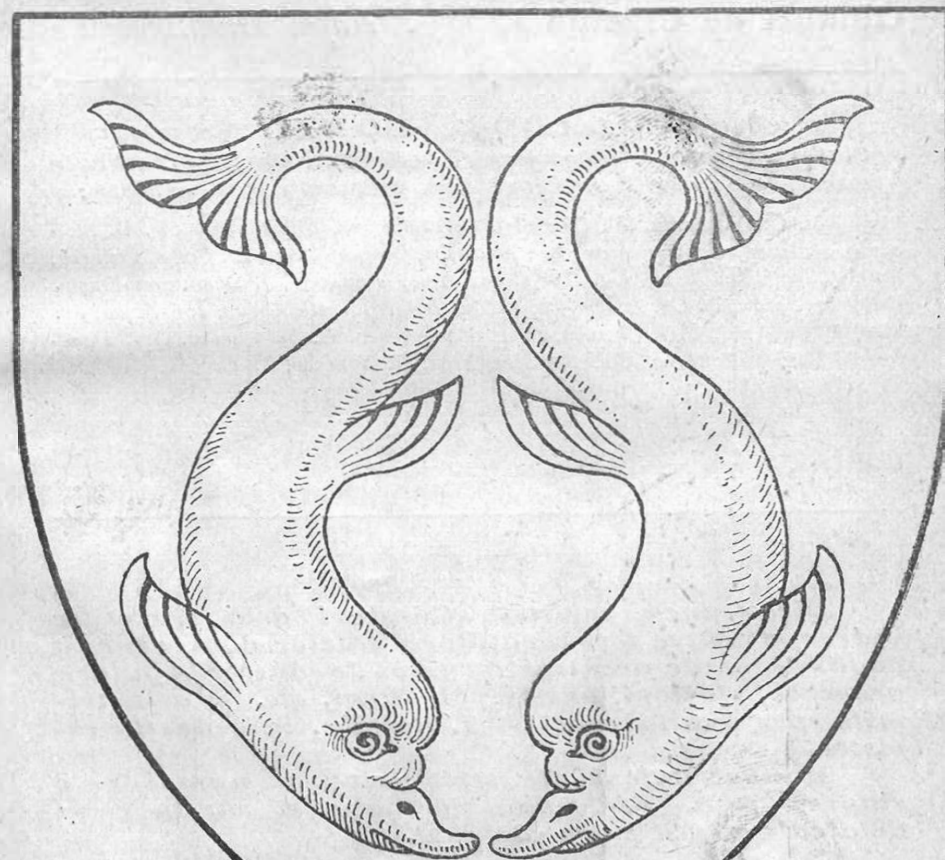
Anul II, No. 9-10,

Constanța Noem.-Decemb. 1938

GANDURI DE LA MARE.

Revistă Culturală Regională

Condusă de Titus Cergău.

Cuprinsul.

Un cercetător de trecut:	
Col. Ionescu M. Dobrogianu . . .	<i>Ioan Micu</i>
Putem vorbi de Traco-Slavi . . .	<i>Mircea Petrescu</i>
Sabazios (versuri)	<i>Ioan Micu</i>
Un uitat: Ioan N. Roman . . .	<i>S. I. R.</i>
Mușenie (trad. din Balmont C-tin)	<i>Mihail I. Pricopie</i>
Străjeria și marea	<i>Titus Cergău</i> (câteva sugestii)
Pământ (trad. din Ficret Adil) . . .	<i>D. N. Mincev</i>
Cruce (versuri)	<i>Aida Petrarian</i>
Legenda Istriei	<i>Corneliu Marinescu</i>
Gânduri de Crăciun	<i>Aurel Dumitrescu</i>

COLABORATORII

revistei noastre cu concursul cărora am obținut cele mai frumoase aprecieri din partea altor reviste:

Dr. C. Mureșanu, Al. Cherghel, Gr. Sălceanu, Mihail Pricopie, D. Storcescu, R. Vulpe, Gr. Someșanu, P. P. Ionescu, Traian Marcu, Pr. Const. Popescu, Aurel Vulpe, Ioan Micu, Gh. Tomulescu, Aida Petrarian, I. Dumitrescu-Frasin, I. Roman, Secăreanu Gh. Enăchescu, Mihail Bonjug, Vasile Galan, Ion Neicu, Ion Vlad, I. Țicu-Vald, C. R. Răzășu, C. P. Demetrescu, G. Șerbănescu, Aur. Dumitrescu, Mircea Petrescu, Corneliu Marinescu, C. Buzescu, T. Cergău.

S u s ț i n ă t o r i i

D-l Prof. Universitar C. Brătescu, d-nii Aurel Vulpe, Const. Sarry, Mihai Ungureanu, Neagu Botea, Ioan Micu, R. Secăreanu.

A P E L

Direcțiunea revistei «Gânduri 'dela Mare» se îndreaptă către toți învățătorii satelor dobrogene cu rugămintea de a culege tot felul de cântece populare, proverbe, zicători, basme, ghicitori, etc. și a le trimite spre publicare d-lui T. Cergău, la redacția revistei.

Manuscrisele să fie scrise clar și numai pe o singură față. Vor semna persoana și vârsta celui dela care a fost cules cântecul.

Un cercetător de trecut: Col. Ionescu M. Dobrogianu.

Gîndul meu rămîne pe o pagină *) unde—sub «Cuvînt înainte» — sunt scrise, în litere distincte, câteva cuvinte din cronica înțeleptului boer moldovean Miron Costin:

„multă vreme la cumpănă a stat cugetul meu a scrie“.

Citatul, scurt și bine ales, îl caracterizează pe cercetătorul dobrogean Colonelul Ionescu, cel care adăugase numelui său, numele Dobrogei, din dragoste pentru această provincie în care nu s'a născut, dar în care mulți din anii săi — anii tinereții, ai maturității și apoi ai bătrîneții — s'au scurs încet, fiecare legat mai puternic de noutatea ținutului bătrîn dintre Dunăre și Mare.

Cumpăna cugetului său s'a înclinat mereu grea de preocupări spre acest colț de țară, grăitor de trecutul său, pentru al cărui nume folosea grafia Dobrogia, niciodată Dobrogea, fiindcă numai în felul acesta, numele putea să stea alături de Muntenia, Oltenia, Basarabia, Transilvania, toate terminate în sufixul *ia*.

Multe îi spuneau lui scrierile celor vechi despre Dobrogea... Iată-l spicuind în tălmăciri, pe Herodot, în mărturiile căruia credea, ca în niște pasagii evanghelice, și rău se mai supăra cînd cineva trata drept «povești» puțin întemeiate aserțiunile bătrînului părinte al istoriei. Pentru el scrisul încărcat de ani al Grecilor și Romanilor era tot ce putea fi mai bine și mai adevărat ticluit. Nu i îngăduia nimănui să șovăie asupra fermității acestora. Ceeace spusese Ovidiu despre Tomi și locuitorii săi, care pînă și în piața publică a orașului obișnuiau să se bată sîngeros, n'avea cum să fie pus

*) Tomi—Constanța, Tipog. Luc. Asociați. Constanța 1931.

sub semnul îndoelii. Lui Procopius, bizantinul laudător al operei justiniane de fortificație, îi acordă toată încrederea și nu putea fi altfel, de vreme ce, după socoteala sa, ei ne-au comunicat date din timpul vieții lor, deci lucruri trăite și văzute.

Și iarăși... cum îi mai vorbeau antichitățile...

«Cîte-o fi știind baza de coloană,*) ridicată pe țarm lângă farul vechi! Văduvită, ea cîntă simfonia tristă din trecutul acestui colț al mărețului Tomi. Dar cine are vreme să-i asculte cîntecul lebedei!»

E cuprins aici regretul unui suflet aristocrat, durerea pentru nepăsarea contemporană față de vestigiile trecutului, pe lângă care atîția trec fără să le bage în seamă, cînd oricare din fărîmele rămase are o existență milenară.

Scriind rîndurile acestea, o altă pagină de a regretatului cercetător dobrogean mă face să răsfoesc printre file și să caut rîndurile sale de reverie:

«Stau cîteodată cu coatele rezemate de balustrada terasei Cazinoului și privesc pe luciul, foarte arareori liniștit, al Mării noastre Negre. Luna veghează peste întinsul nemărginit al Mării și așterne, între ea și mine, o cărare argintie pe care dau drumul gîndurilor mele, să alunece. Visez și totuși sunt deștept. Privirea mi se pierde ca într'un abis, ce se deschide la capătul îndepărtat al fășiei luminoase. Intr'acolo e genune, e întuneric. Acolo trăesc învălmășite lumea legendelor cu a barbariei. La primele scânteeri de lună, apar razele civilizației romane, odată cu venirea pe aici a lui Ovidiu. Cît timp le-a trebuit ca să răsbată pînă la noi! Văd plutind în zarea nemărginitului îndepărtat al Pontului Euxin triremele legionarilor. Sunt ale vitejilor noștri străbuni. Acea «Classis Pontica»...

Cît a fost de strîns legat el de trecutul acestui pămînt dobrogean, se poate vedea în notele biografice, publicate de «Analele Dobrogei»**) la pagina închinată frunțașilor acestei provincii. Extrag cîteva titluri de lucrări:

— Cercetări asupra orașului Constanța, 1896.

*) Astăzi între piesele Muzeului Regional al Dobrogei (cf. Ioan Micu, Călușa vizitatorului în Muz. Reg. al Dobr., Cernăuți, 1937, p. 44, inv. 243).

**) A. D., XVI 1935 pg. 130—133.

- Dobrogia în pragul veacului XX, 1904.
- Scythia Minor, Berdzan, Dobrogia.
- Note relativ la istoria Dobrogei.
- Spicuri și tălmăciri din Herodot, 1923.
- Tomi—Constanța, 1931.
- Inceputurile creștinismului în Dobrogia.

Dar Colonelul Ionescu Dobrogianu, în activitatea sa, n'a studiat Dobrogea numai din punct de vedere istoric, ci și geografic. Îndoita sa pregătire istorică și geografică, i-a dat posibilitatea ca, nelimitînd cunoașterea Dobrogei la un singur punct de vedere, să o privească depe fiecare treaptă a evoluției sale.

Laborios cercetător al regiunii pe care anticii o numeau Pontul Stîng, el și-a dedicat 45 de ani din viața sa strădaniei de a cunoaște și a îndepărta vâlul de neguroasă ignoranță așternut în cursul timpului peste un pămînt în care — cum spuneam mai sus — nu s'a născut, dar pe care l-a iubit cu toată dragostea unui fiu adevărat.

Ioan Micu.

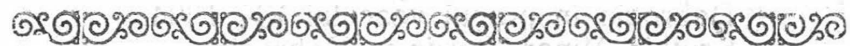
X Legendă despre Histria.

Sunt legende verificate de mărturiile contemporane după cum sunt și legende certate cu adevărurile istorice. Una din categoria acestora din urmă este și următoarea legendă despre cetatea Histria: Turcii asediau cetatea în care erau adăpostii creștinii. După mai multe încercări, Turcii nu reușesc să cuprindă cetatea. Atunci generalul turc concepe următorul plan, după care cei din cetate aveau să se predea siliți prin lipsă de apă.

În acest scop comandantul turc dă ordin să fie ținut în grajd un cal, timp de șapte zile, fără să i se dea apă. Cei din cetate se alimentau cu apă dela o distanță de 10—12 km., adusă printr'o conductă. Acestea le aflase comandantul turc prin spionii săi. Nu știa însă pe unde trece canalul, nici unde este izvorul. Scoțînd din grajd calul cel insetat de șapte zile și purtându-l în jurul cetății, la un loc anumit, calul s'a oprit și a început să bată din picior. Auzise calul sgomotul ce-l făcea apa care se scurgea din canal spre cetate. Acolo au săpat Turcii. Au interceptat canalul. Nemaî avînd apă cei din cetate — creștinii — s'au predat Turcilor.

Auzită dela moș Mihail Dragnea)

Cornelie Marinescu

Putem vorbi de Traco-Slavi?

Rîndurile pe care le prezint mi se par sugestive și totdeodată — poate — prea îndrăznețe, fiindcă vor căuta să arate asemănarea oarecum izbitoare dintre Traci și Slavi. Din materialul pe care îl cunosc și pe care nu l-am cercetat decît în parte, deoarece nu-l am la îndemîină, s'ar putea trage unele concluzii și poate chiar o afirmație în stare să schimbe părerea de pînă acum asupra diferenței totale dintre Traci și Slavi. Sugestiile din aceste rînduri sunt bazate mai mult pe date antropologice și etnografice decît pe material istoric. Țin să precizez că cele ce urmează sunt simple sugestii, dar nu fără pretenția că, dacă nu sunt absolut exacte, n'ar putea fi juste, cel puțin, în parte. Un studiu bine susținut asupra subiectului de care mă ocup, implică cercetări de amănunt atît în bibliotecile bucureștene, cît mai ales în cele din Polonia, Ucraina, Lituania și Bulgaria.

* * *

Se știe că Tracii, ca și Slavii, erau indo-europeni. Această mare ramură arică este împărțită de savanți în două grupe după felul de numire al cuvîntului *sută*: *satem* și *centum*. Tracii fac parte din grupa «satem», ca și Slavii. Iată deci, un argument filologic pentru identitatea traco-slavă, deși de mică însemnătate, pentru că — faptul e cunoscut — din limba strămoșilor Daci nu ne-au rămas prea multe cuvinte, iar cele rămase, din lipsa documentelor, nu pot fi recunoscute. Dacă însă s'ar fi păstrat memoriile străbunului Traian — «comentarii despre războiul cu Dacii» — sau cel puțin poeziile scrise de Ovidiu în limba getă, am fi avut desigur un material nespuse de prețios în susținerea acestei teze cu privire la Traco-Slavi.

Din cultura și civilizația Slavilor se vede o asemănare a acestora cu Tracii, mai ales cu acea ramură tracă, Dacii, cu care au fost învecinați. S'ar putea obiecta că atît Slavii cît și Tracii, fiind popoare indo-europene, trebuiau să aibă o cultură și civilizație comună, specific arică. Obiecțiunea e justă. Cum se face însă că astfel de asemănări nu le găsim și la alte popoare, cu care și Tracii și Slavii au venit în contact? Intre Tracii din sudul Dunării și Iliri, de pildă, cu care se crede că au venit împreună, nu se găsesc asemănări prea numeroase și concludente. Vorbeau fiecare limbă deosebită.

Care era patria Tracilor și Slavilor? Pun această între-

bare că, din arătarea patriei lor, să se poată vedea contactul oarecum intim care a existat între aceste popoare indo-europene. Aci mă refer la următoarea părere a lui Vasile Pîrvan, expusă în monumentală sa operă „Getica”. Statul dacic atîngea, în vremea lui Burebista, o mare suprafață; granițele regatului erau: în spre apus, Cadrilaterul boem, Alpii Norici, Munții Antariaților și Dardanilor, unde Burebista supusese pe Scordisci și Iliri-Traci, la sud, Munții Haemus (Balcanii de azi), spre răsărit se întindea pînă în regiunea riului Bug, iar la nord, pînă spre Lituania. Cu privire la patria primitivă a Slavilor sunt mai multe păreri. După teoria autohtonismului, Slavii au trăit, în antichitate, printre alte popoare. Scriitorii romani amintesc de existența unui popor numit «Venedi», în valea Vistulei, dar răspîndiți pînă la Marea Baltică, deci pe teritoriul de azi al Poloniei și pe o porțiune din Rusia. Iată ce spune Plinius despre ei: «Venedii trebuie socotiți mai degrabă printre Germani, pentru că ei își fixează locuințe durabile, poartă scut, sunt pedestrași și se bucură de o nemăsurată iușeală de mers, lucruri tocmai contrare Sarmaților care trăesc mai mult călări și în care». Rezultă de aci că Venedii erau un popor așezat, de agricultori, ca și Dacii. Iată, prin urmare, o trăsătură, care îi apropie. Slavii «Venedi», apoi, au locuit între regiunile dintre Carpați, Nistru, Wimen, Vistula și Marea Baltică, adică pe o parte din teritoriul trac. Astfel stînd lucrurile, nu este exclusă o influență a Dacilor, superiori Slavilor în cultură, asupra masei slave, fapt pe care voi încerca să-l dovedesc prin compararea unora cu ceilalți.

Statul trac e feudal în forme, dar patriarhal în toată organizația sa. La Slavi, statul e patriarhal.

Geții aveau așezări puțin întărite, pentru apărare, cume cetatea menționată de Arian, în lucrarea sa istorică «Expediția lui Alexandru cel Mare», care era fortificată mai mult cu material lemnos. Asemenea cetăți de lemn întîlnim obișnuit la Slavi. Ei le numeau «gorod», de unde a derivat cuvîntul nostru românesc «gard».

Izvoarele istorice îi prezintă pe Traci ca oameni cu drag de război și dispreț pentru muncă, trăsături comune cu Slavii, ca și acel spirit de ospitalitate, păstrat și de firea românului, ca o sinteză a firei traco-slave. Poate și predilecția pentru lichidul uitător de necazuri al lui Bacchus, pe care o întîlnim și la noi, dar și la Ruși, să fie considerată ca un indiciu, deși minor, în susținerea aceleiași chestiuni.

Am vorbit mai sus de caracterul comun Tracilor și Slavilor, în ce privește gustul pentru război. Tracii au luptat ca mercenari sub comanda regilor macedonieni, iar mai tîrziu, în vremea imperiului roman, soldații și gladiatorii traci erau foarte renumiți prin vitejia și meșteșugul neîntrecut al armelor. Sunt asemănări și din punctul de vedere al artei militare. Dacii luptau în companii. Fiecare companie avea un drapel în chip de balaur. Slavii deasemenea, cu excepția chipului de balaur, aveau steaguri pentru fiecare companie. Știm că oas-

tea, în organizația noastră militară, se număra după steaguri. Nobilii formau cavaleria, fapt moștenit de noi: Cei zece mii de curteni — nobili — ai lui Ștefan cel Mare, care au murit pentru moșie în lupta cu Turcii la Valea Albă.

La Slavi cuvîntul „viteaz” arăta nobilimea care lupta călare, la fel cu „tarabostes” sau „comati”, nobilii geți. Poporul de rînd, la aceștia din urmă, forma infanteria, așa cum, la noi, „oastea cea mare” era participarea în masă a poporului, în vreme de primejdie.

În ceea ce privește religia, Dacii se deosebeau de popoarele contemporane lor, din Europa. Chiar Grecii, superiori Tracilor în cultură și civilizație, erau mai prejos. Religia lui Zamolxis se caracteriza prin idealism: sufletul era elementul prețuit, nu corpul. Sufletul tinde spre nemurire și se purifică mai mult printr-o moarte vitejească. Zeul suprem al Geților era al cerului senin. Dușmanul său era zeul furtunei și al grîndinei. Pe timp de furtună Geții aruncau săgeți, ca să-i vină astfel în ajutor zeului, suprem. O credință asemănătoare, la Slavi, este puterea închipuită prin fulgere.

Inchei prin cîteva argumente de ordin etnografic și antropogeografic.

Fizionomia Ruteanului se deosebește de a celorlalți Slavi, dar se aseamănă mult cu a Tracilor. E lucru cunoscut că statura Slavului este înaltă și greoaie. Statura Ruteanului, despre care se știe că are substrat tracic, — fapt stabilit în parte — este suplă, iar fața ovală, cu trăsături regulate. Această suplețe se observă și la Polonezi, care — s'a dovedit — sunt Slavii autohtoni, — din care s'au despărțit celelalte popoare slave, — deoarece fenomenul nazalizării persistă și azi în limba polonă, iar în alte limbi, tot slavice, a dispărut. Fizionomia polonă trădează, în consecință, o mare asemănare cu Tracii.

Colorarea pielii, la Daci, după părerea lui Pîrvan, pare să fi fost blondă, ca la toate popoarele nordice. Slavii sunt blonzi. Așa dar, un caracter antropologic comun Tracilor și Slavilor.

Cît despre influența tracă asupra masei slave, amintită mai sus, ea se poate dovedi cu aproximație, utilizînd anumite caracteristici. De pildă, casa Ruteanului, cu cerdac sau pridvor, e luată în chip neîndoios de Slavi dela Traci. Demn de subliniat este și caracterul artei decorative în lemn, existente la Ucrainieni și Bulgari. În ce fel s'ar putea explica, decît prin recunoașterea unei influențe trace, lucrăturile în lemn și țesăturile ce se găsesc tocmai la Marea Baltică, la Lituanieni, popor deasemeni slav? Aceste caracteristici ale artei decorative și țesătoriei au fost observate de d. N. Iorga, cu ocazia unei vizite făcute în Lituania, observații expuse apoi, la curs, studenților în istorie.

Influența denotă însă și o afinitate de aptitudini, indiciu care poate sprijini constatarea că Tracii și Slavii n'au format două grupe distincte, ci o quasi unitate traco-slavă.

Mircea Petrescu.

MUNCA ÎN PORT.

*În port: o zi de muncă și sudoare,
Oștiri încovoiate sub povară,
În strigătele de îndemn și-ocară
Găsesc cu truda lor o sărbătoare.*

*Mai colo, 'n ateliere 'negrite
De fum și ani, ciocanele vrăjite
Izbesc cu zgomot surd în nicovale:*

*Și vinciurile fac prin aer scară
Grămezilor de avuții din soare,
Iar oboseala, — o clipă dacă doare,
Nădejdea — o schimbă 'n încordare,
iară.*

*Un jazz păgân, pe fărîm și mare
cîntă
Și peste tot, aceiași muncă sfîntă
Spre biruință își croește!..*

Al. Gherghel

SABAZIOS.

*Alaiul bacchic trece printre munți,
în sunet de syringe frygiene;
cu gesturi orgiastice, alene,
își potrivește coroanele pe frunți
din albe foi de plop și de molotru...*

*Pe sub copaci, pe după stînci, alaiul
de oameni beți și tinere femei
își țipă dur plăcerile. Cu ei,
mergînd căprește, Pan ascultă naiul
cum cîntă de pe buza lui Silen.*

*Sabazios, părinte cu chip tînăr,
deasupra țestei, răsucit pe braț,
— în vreme ce pantera cu nesăț
se gudură alături de picior —
își flutură un șarpe 'ngrozitor.*

*În peșteri se opresc. Rășina torței
trist picură pe lespezi mari de piatră.*

Ioan Micu.

Un uitat: IOAN N. ROMAN.

«Și deasupra tuturor va vorbi un mititel
«Nu slăvindu-te pe tine, ridicându-se pe el»
(M. Eminescu)

Pentru mentalitatea de azi, omul mort a pierit din mijlocul nostru ca și cum n'a fost. Moartea este definitivă și totală. Strămoșii însă priveau moartea ca pe un bun, ca o favoare pe care zeii o făceau muritorilor chemându-i la ei. Cei trecuți în lumea de dincolo, trăiau însă în sufletul celor rămași pe pământ și eroismul care i-a caracterizat se datorează numai permanenței contactului dintre vii și morți, faptului că Patria o formau viii și morții deopotrivă.

Azi, cu o îngrijorător de nejustificată grabă ne străduim să ne achităm de obligațiunile față de cei morți. Și reușim. O înmormântare cu tot aparatul funebru: «faire-part» afișat în vitrinile tuturor băcăniilor și cârciumilor, muzică militară, la groapă un panegiric echivalând cu o auto-adulație a «îndureratului» vorbitor, lacrimi și compasiuni de circumstanță și apoi pânza deasă a uitării, mereu îngroșată de praful anilor, ridică zid de netrecut între cel plecat și cei rămași în urmă.

Când «repausatul întru Domnul» a fost o figură prea mare pentru micimea noastră, îi proslăvim memoria, turnându-i chipul în bronz, îl aruncăm într-o piață publică și ne declarăm cu conștiința împăcată!

Așa s'a întâmplat și cu Ioan N. Roman, omul care a ilustrat epoca de trezire a conștiinței naționale în Dobrogea și s'a străduit întru edificarea strănătății asupra drepturilor de veacuri ale României, asupra ținutului dintre Dunăre și Mare.

O viață întregă a muncit omul acesta, — cu o sârguință care ar fi trebuit să-i asigure recunoștința noastră veșnică — să ne lase o moștenire, de care ne

servim totdeauna, când avem de înfruntat revindicările vecinilor dela sud.

Din tot ce a trebuit să fie „memoria” Decanului, câteva versuri și scrieri despre Dobrogea, — care s'ar cuveni să fie pios strinse într'un volum — uitate în fundul câtorva biblioteci și un bust în fața Tribunalului! Atât.

Străinul, venind dela gară spre oraș, vede imortalizată în bronz o figură de Mefisto. O examinare atentă i-ar da posibilitatea să-i afle numele, anul nașterii și anul morții. Dar omul trece grăbit. N'are timp să buchisească un relief imperceptibil. Și chiar dacă l-ar silabisi, numele și data nu i-ar spune nimic, cum nu spune nici multora dintre proaspeții încetățeniți ai urbei.

Maestre, câți din cei ce s'au bătut cu pumnii în piept în fața mormântului tău, își mai aduc aminte că ai fost, că ai muncit pentru ridicarea acestei provincii? Impăunați cu truda ta de ani, își afișează „personalitatea” la aniversări și asemeni anticului Narcis, cad în extaz în fața propriei lor persoane. Tu? Ești unul din cei cari au fost, cândva, demult de tot, acum o veșnicie. Nici măcar tradiționala comemorare a morții tale, nu-ți mai turbură odihna.

Poate că e mai bine așa.

Edilii s'au îngrijit să-ți dea gratuit cei 6 sau 8 metri cubi de pământ care-ți apasă trupul și să-ți înconjure bustul cu pietriș, în care se hârjonesc vara câinii dornici de joacă, după ce s'au prăjit la soare pe treptele soclului.

Colegii tăi de bară, trec fără să te observe.

Tu rămâi pe loc, același zi de zi, strein de agitația sterilă a lumii acesteia mici «de se măsură cu cotul».

Intr'o seară de vară, cu licăriri de stele, îți priveam bustul și din înaltul cerului mi-au picurat în auz — rar cadențate — etericele cuvinte ale altui poet, cu busturile și statuile căruia — după stingerea din trudnica viață — am umplut orașele:

„Trăind în cercul vostru strâmt

„Norocul vă petrece,

„Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece.

Pe stradă, cetățenii urbei lui Ovidiu, care a fost și a ta, grăbeau în toate părțile după treburi. Ei nu te-au auzit și n'au să te audă vreodată. E prea mult șgomot pe stradă...

S. I. R.

MUȚENIE.

— Balmont Constantin —

*Este 'n natura rusă un calm mângâietor,
Sunt și tristeți de taină, dureri ce n'au cuvinte,
Imensa jale a unui câmp obositor, —
Dar sunt nălfimi ce 'ntrec tot ce-am cuprinde 'n minte.*

*Să urci pe deal când Astrul este 'n răsărit:
Pe vale, râul leneș fumeză răcoare;
E încă 'ntunecat imensul codru adormit;
Mi-i pieptul trist, și nici o bucurie n'are.*

*Nu mișcă salcia și-i stufu 'n fier turnat;
Adâncă liniște; tăcere grea și pace:
Fânețele se pierd în loc întunecat:
In surdo-mută oboseală, totul zace.*

*Dar către seară valurile-s reci și iuți;
Prin micile livezi și prin păduri, la țară,
Copacii sunt posomorâți — bizari și muți;
Mi-i pieptul trist: plăcerea nu-l mai înfioară.*

*E ca și când ai vrea un ce dorit,
Dar cu durere multă capeți grea nevoie;
Te resemnezi, dar inima ți-a 'ncremenit
Și plânge 'ntr'una, plânge, plânge fără voie.*

trad. Mihail Pricopie.

Gânduri de Crăciun.

Apariția rev. G. de M. închinată unei activități de ordin spiritual ce se desfășoară în această regiune a țării — T. Mării — cu populațiuni atât de variate din punct de vedere etnic, ea va aduce în paginile de folklor tot coloritul vieții sufletești al popoarelor dobrogene.

Unul din aspectele asupra căruia nu se poate trece cu ușurință și care îmbogățește materialurile folkloristice ale regiunii, îl formează obiceiurile și tradițiile referitoare la nașterea Domnului: colindele. Câte regiuni, atâtea variante care de care mai originale sau mai naive.

Sfântă țara română, în care mirul credinței strămoșești a înflorit graiul colindătorilor în dragostea de pruncul divin Obiceiurile de Crăciun au sporit în adâncul veacurilor, înfrățind copiii și popoare, așa cum nașterea mântuitorului a adus pacea și bună înțelegerea în limanul lumii.

În pământul acesta proaspăt de viață românească venită de peste hotare cu obiceiuri mărturisitoare de identitatea de substanță a sufletului răspândit în mari depărțări înstrăinate, a răsunat de curând glasul cristalin al odraslei de băstinaș dobrogean, alături de cel al macedoneanului sau bulgarului, urcând către stele depe meleagurile care în vară își legănau sub soare bogăția spiceilor de aur, slavă nouului născut, în graiuri și dialecte diferite.

Astfel au deșteptat pe creștin din somn, culindarii macedoneni.:

„Bună dimineață; Histolu s-feați!
după care așteptând sau nu răspunsul din casă:

«Z-v-alghiască fața!»
ei vor picura în aerul sfânt al dimineții notele repezite ale frumoasei lor colindi:

„Còlinde,
„Melinde,
„Zàvala
„Cundilala
„Dă-ni, tetă, culaclu,
„Că va-ți liau cucotlu
„Di va l fac filii, filii,
„Și va-l bag tu nă tãpsie,
„Tva si-l mâc trã Stãmãrie“.
La casele gospodarilor bulgari, au mers tinerii colindători și au anunțat colinda în graiul lor:

„Stani, Stani nine
„Stani gospodine
„Ce-ți dușle doari gosti“.
dar vom auzi și noi ultimile cuvinte ale cântecului, la ieșirea lor din casă:

„Ni nisme ot tuca, gospod dă-i tuca“,
Mai viu a sunat în pacea căminului român glasul de clopoțel al copiilor cu steaua:

„Steaua sus răsare
„Ca o taină mare“.
Dar plugșorul, sorcova Bulgarilor, ligunarii macedoneni, credințele acestora pătrunse de viață păstorească? Atâtea și atâtea datine frumoase, multe pe cale de dispariție, au prins iarăși viață cu sărbătorile ce au trecut pe meleagurile noastre dobrogene.

Ele însă nu au așteptat numai această ocazie odată într'un an, ci și harnicii colegători care să le fixeze pentru vecie în cartea de bogăție folkloristică a țării noastre.

Vom încerca și noi să facem acest lucru.

Aurel Dumitrescu.

Străjeria și marea

(Câteva sugestii)

Intre tineretul străjer și mare s'ar putea stabili o legătură de neînfrânt, sub un aspect îndoit: spiritual și practic. Marea influențează asupra celor care îi populează litoralul printr'o prefacere a sufletului acestora, printr'o întărire în năzuință, prin crearea unei spiritualități temeinice deosebite de cealaltă spiritualitate, a omului din interiorul țării, fie din câmpie, fie din regiunea dealurilor, fie dela munte. Orizontul ei larg, întinderea limpede cu înfățișare de cîmp albastru, deslănțuirea trudnică de valuri, amurgurile roșii de soare în apus, peste apele însingurate — trezesc în sufletul omului din apropierea mării clipe de senină reculegere, îl fac să simtă sublimul. Dar marea îl deprinde să fie și întreprinzător. Deșteaptă în el dorința de a-i străbate necuprînsul, de a intra în legături cu ceilalți locuitori de pe țărmuri îndepărtate. Să ne gândim că Grecii numai datorită mării au ajuns la senina lor spiritualitate clasică și numai pe valurile ei și-au extins, prin colonii, supremația dealungul coastelor mediteraneie. Ea au pătruns, împinși de aceleași valuri, pînă în colțuri depărtate, necunoscute înaintea lor.

Ca un corolar al acestor considerațiuni, privitoare la stabilirea unei legături temeinice și necesare între tînărul străjer și mare, cred foarte folositoare înființarea unui centru străjeresc de specializare în ale marinăriei, la Constanța.

Ar putea fi pusă în legătură cu instituția de salvare și sporturi „Salvamar” dela Mamaia. Știm că pe vremuri acolo cercetașii marinari erau inițiați în toate sporturile apelor, cu scopul ca să devină, mai târziu, marinari destoinici.

Mi se va spune însă că, prin străjerie, nu se urmărește formarea de specialități militare.

Să ne gândim însă ce ar aduce aceste pregătiri suplimentare, în desăvîșirea educației străjerilor.

Străjerii, pe calea apei, cu bărci de diferite mărimi, sub o conducere înțeleaptă, pe timp prielnic, și-ar putea cunoaște țara, gratuit, întărindu-și organismul, gustând și farmecul răsăriturilor și apusurilor poetice, așa cum numai pe ape pot fi văzute, dezvoltând astfel, în chip plăcut și natural, sentimentul frumosului în ei.

Astfel de sporturi sunt obligatorii în alte țări, pentru că sunt educative.

Printr'o educație marinărească, străjerul poate căpăta însușiri de preț.

1) Devine increzător în puterile lui. Se oțelește prin efort.

- 2) Experiența îl apropie de iscusință.
- 3) Se obișnuiește cu orizont larg.
- 4) Devine modest în mijlocul elementelor naturii.
- 5) Își dă seama de imensitatea distanțelor și caută să le învingă.
- 6) În cadrul moral, de asemenea: între cer și apă, copilul străjer devine sincer contemplator al naturii, operă a lui Dumnezeu, prețuind credința până la cele mai înalte simțiri.

La Constanța, în consecință, s'ar putea pune bazele unei străjerii de tip maritim. Lucru care e cu atât mai necesar cu cât nu trebuie ștearsă din mintea nimănui, că Marea Neagră era pe vremuri un lac moldovenesc și că azi trebuie să fie o mare pe luciul cărei să fluture multe, multe pavilioane românești.

Titus Cergău.

Invățătorul Gheorghe Sălceanu.

Cuvântul Comandantului Legiunii de străjeri Ștefănescu-Constanța, ținut la înmormântarea invățătorului Gheorghe Sălceanu, Comandant de străjeri, din comuna Tâtaru jud. Constanța, fratele profesorului Gr. Sălceanu de la Liceul «Mircea cel Bătrân» Constanța.

S'a stins un străjer, un vrednic purtător de însuflețire românească.

A plecat de bună voie, singur, când nimeni nu se aștepta.

Gestul său de a-și ridica viața, avea nevoie tot de atâta curaj, cât se cere astăzi pentru a primi de a lupta în viață.

Gheorghe Sălceanu a fost o tăcută energie, o voință calmă, gând închis înfășurat în taina unui zâmbet căruia nici ai lui nu i-au putut descifra sensul. S'a dat

învins la 25 ani. Director de școală, ofițer în rezervă, comandant de străjeri, apreciat mult de colegi, de autoritățile școlare, iubit de străjerii lui, a plecat cu taina

în sufletul său sensibil, plâns și regretat de părinți, frați, neamuri, prieteni și prea iubiții lui școlari.

Înțelepții antichității spuneau că zeii, când își iubeau aleșii, îi chemau la dânsii în floarea tinereții, apărându-i astfel de urîșeniile vieții, de greșeli. Păstrau eternitatea. Cu prețul morții, rămâneau deapururi tineri.

Gheorghe Sălceanu a avut un început de viață frumoasă. Devotat cu tot sufletul școlii, prin muncă proprie a organizat serbări, a isbutit să-și clădească o sală frumoasă de curs, într'un sat tătăresc, risipindu-și energia unui suflet bogat pentru naționalizarea unui colț dobrogean.

Surmenat de o activitate ce întrecea puterile lui, stăpânit de un ideal ce depășea timpurile, el cade pe altarul datoriei. Gheorghe Sălceanu simbolizează veșnica luptă dintre idealism și realitate.

Străjer convins, a comandat cu sufletul lui mare armata păcii, a curățeniei sufletești, pentru croirea vieții noi a neamului românesc, cerută de Marele Străjer.

Străjerii tăi, Comandante, te vor căuta spre a-ți da raportul faptelor bune pe care i-ai învățat să le faci și înmărmuriți la vestea tristă, nu-ți vor înțelege niciodată gestul, lu, care i-ai învățat să iubească munca, natura, viața, să fie vioi și veseli întotdeauna.

Au venit străjerii, am venit și noi comandanții să ne luăm rămas bun, de la tine ce-ai slujit cu cinste școala, drapelul și pavilionul dător de viață nouă.

Dragostea noastră, însoțită de regretul plecării tale, îți înfășoară sicriul cu aceiași pietate ca și Pavilionul patriei, pe care l-ai iubit și l-ai înălțat de atâtea ori cu străjerii tăi, în faldurile căruia vei dormi de astăzi, așa cum ai dorit, pe care îl vei strânge la pieptul tău, căci drag și scump ți-a fost.

CRUCE...

*Mi-e haina putrezită
și ochii mi s'au stins.*

Sunt veche...

*Ca umbra tot mai rece
eu caut năzuințe
ce totuși sunt pierdute.*

O, cruce de lumină

pe drumul de demult...

Sunt neagră azi

Și mă îndoi spre tină...

Ridică-mi iar

simbolul în lumină.

Aida Petrarian

Din literatura turcă modernă.

Pământ.

de FICRET ADIL.

Stăpânul ședea pe pragul modestei sale case cu capul plecat. Ploaia torențială par'că nu-l mai speria... Ah, această ploaie! Și el își aminti de seceta anului trecut și de rugăciunile ce miș de săteni ca el îndreptau către Cel de sus, pentru un strop de ploaie... Dar, iată—acum plouă. Și cum mai plouă! De-o săptămână, din cerul dumnezeesc, toarnă cu găleata. Recolta e distrusă în întregime; din semănături, nici pomeneală. Nu numai asta, dar totul e înecat în apă!

Nici argații, trimiși să vadă ogoarele și pe rudele lor, nu s'au înapoiat până acum. Oare puhoaietele de apă să le fi înecat? Bine că trimisese măcar pe soția și copiii săi la Adana altfel cine știe ce se întâmplă. Șezând așa, trist și îngândurat, auzi o voce:

— Stăpâne, ești aci?

— Aci sunt, răspuse el sec.

Recunoscu vocea lui Mustafa—unul dintre argați—căruia, încă de dimineață, îi dăduse voie să se ducă să-și vadă colibioara pitită undeva, spre satul Ciucur, dar mai ales să-și revadă soția. Primul dintre argați se întorcea, iată-l—udat până la piele, palid, obosit. Fără să mai scoată un cuvânt, se așeză jos lângă stăpânul său. Și când agaua îl întrebă ce este «în vale», el îi povestii cu durere. În vale totul era inundat. Deabia reușise să ajungă până la coliba sa — și asta, pentru a fi martor tragediei sale. Totul era în apă. Soția lui zărindu-l de pe acoperișul șubred al căsuței, începu să țipe desnădăjduită după ajutor. Și până să-i strige el «stai că viu» — ea întinse mâinile spre dânsul, își pierdu echilibrul și căzu în apele tulburi, pentru a nu o mai vedea! După o clipă se prăbuși și colibioara și nu mai rămase nimic din ea.

Buzele agalei se strânsură; el șoptii o rugăciune, ri-

dacă privirea în sus și făcu câteva mișcări rituale. Același lucru făcu și Mustafa. Iar ploaia continua tot așa de tare, încât nu se putea vedea nimic la cincizeci de pași.

Nu trecuse nici un sfert de oră. Într-o clipă se auzi un șgomot infernal; părea că pământul se cutremura. Și amândoi înțeleseseră ce se întâmpla: — Geihan ieșise din albie! Apele lui tulburi sburau ca o nălucă spre ei. Ploile torențiale și zăpezile ce se topeau depe Toros umpluseră de mult albia sa. Dar stăpânul și argatul abia acum văzură pericolul îngrozitor: erau înconjurați pe colina împădurită, unde era căsuța agalei. Iar apa continua să dea năvală și să pătrundă cu o repeziciune uimitoare. Imprejur fugeau, răgind, animale sălbatice; — prezența oamenilor par'că nu le speria. Și pentru ce? Geihan se revărsase? Geihan.. Dușmanul lor comun de moarte!

Suprafața tulbure a apei se ridica tot mai mult. Căscătoara se pierdea încet. Stăpânul și argatul simțiră instinctiv, că-i așteaptă o luptă pe viață și pe moarte. Din câteva scânduri și lemne făcură în grabă o plută și lunecară pe apă. Loviți și balansați, ca paful în vârtej de apă, ei deabia se țineau pe plută. Moartea întinsese de acum mâinile osoase spre ei. Scândurile și lemnele udate nu puteau să mai țină greutatea celor doi. În afară de asta nu știau unde se duc și ce se întâmplă cu ei! Într'un moment, când pluta improvizată începuse să se cufunde în apele tulburi, instinctul de conservare ajunsese la limită; se uitau unul la altul cu frică. Într-o clipă, ungând îngrozitor cuprinse pe Mustafa—nu putea oare cu o lovitură să scape de stăpânul său și să-și salveze viața? Dar nu-nu! Omenescul, care în sătean nu este mai puțin puternic decât setea de viață, o luă înainte. Și el gândi: stăpânul are nevastă și copil; eu nu mai am nimic drag pe lume. Dacă ar trebui să piară unul dintre noi, apoi acela voiu fi eu!

— Ține, Mustafa, întărește-ți puterile — se întoarse spre el agaua cu o bucată de pâine. Era jumătate din hrana ce o aveau.

— Nu, nu stăpâne. Eu sunt sătul; păstrează-o, poate îți va trebui..

Deabea spusese aceste vorbe, Mustafa se ghemui și se aruncă în apele vijeltoase. El se scufundă; apăru ia-

răși la suprafață și când începuse puhoiul să-l înghită pentru totdeauna, agaua strigă poruncitor:

— Ce, ești nebun? Ține-te de plută!

Mustafa era salvat; și amândoi erau salvați; pentru că apele mâniașe ale Geihonului îi aruncară într'un loc fără pericol.

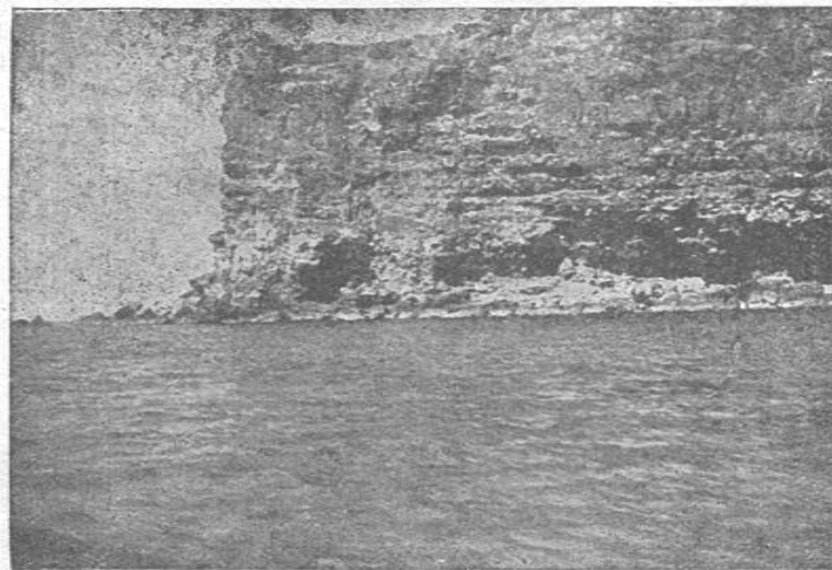
* * *
Ploaia încetase demult. Strălucea un soare frumos de primăvară. Geihan își strânsese iarăși apele în albie și curgea liniștit..

— Stăpâne, ce vom face acum? întrebă unul dintre argați.

— Ce vom face? Haideți toți la lucru împreună cu mine! Pământul ne așteaptă, ca să-l muncim!..

Traducere de: D. N. MINCEV

NOTĂ.— Numele lui Ficret Adil ocupă un loc de seamă în literatura turcă de astăzi. Este unul dintre scriitorii tineri, cu mari perspective. A scris câteva romane, precum și numeroase nuvele. Profesează ziaristica.— D. N. M.

Țărm alb